

je po tej prepovedi društveno življenje začasno zamrlo, na Javorniku ne. Tako so 12. decembra 1937 priredili koncert v Delavskem domu na Jesenicah. V reviji Svoboda je bilo zabeleženo: »Zbor se je pod strokovnim vodstvom Fr. Mencingerja povzpelo po svoji kvaliteti med najvidnejše pevske zборе industrijskih centrov Slovenije«. Leta 1938 je bančna uprava prepovedala Enakost, naslednico Svobode. Na to so delavski voditelji napisali pritožbo v Beograd s prošnjo, da bi ustanovili društvo pod imenom Vzajemnost, kar je Beograd celo odobril, vendar zamisel ni mogla zaživeti, ker je oblast v Ljubljani s terorjem dušila vsako politično in kulturno dejavnost naprednega delavstva, ki je bilo potem med vojno okupacijo kruto zatrto. Društvo Svoboda Javornik Koroška Bela je letos praznovalo 90-letnico obstoja. Kraju je vseskozi dajalo bogat kulturno umetniški utrip. To društvo od leta 1947 nosi častno ime po mojem očetu Francu Mencingerju.

*Ženski pevski zbor s
pevovodjem Francem
Mencingerjem na Javorniku
1935 (last Francka Thaler)*

Branka Smole

Spomin na Lorenčeve

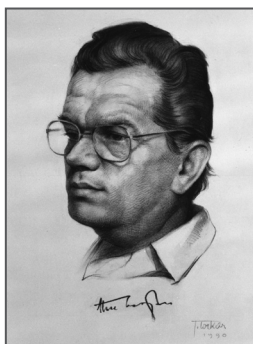
Moje prvo domovanje je bilo v Lorenčevi hiši s prodajalno Elito v pritličju. Od znamenite družine Lorenz so v hiši ostale le zgodbe mojih prednikov, ki so se še spominjali časov, ko je bila hiša polna glasbe ob učnih urah, ki jih je imel ded znanega »tria«.

Moj spomin pa seže do Karlija Lorenza, urejenega bankirskega gospoda, očeta Matije, Tomaža, Primoža in Bernarde, ki nas je kdaj pa kdaj obiskal (verjetno je prišel po najemnino). Tudi našega obiska v njihovi trnovski vili v Ljubljani se

bežno spominjam. Toliko bolj pa se spominjam, da je tam spet »stanovala« glasba. Srečevala sem instrumente, po »ločenih tretjinah tudi trio«, in to me je vedno navdalo z nepopisnim otroškim ponosom, saj sem vedela, da so ti ljudje slavni. Ko pa se je ob enem od obiskov Tomaž Lorenz dotaknil moje violine (mimogrede moja »kariera« na štirih strunah je bila sila kratka), se mi je zdelo, da je v tistem trenutku postala za vesoljni svet neprecenljiva. Kot novinarka, v katero sem »zrasla«, sem vedno želela kaj več slišati in vedeti o Bernardi Jeklin, ki pa je zame in za domačine ostala najbolj oddaljeni del družine Lorenz. Čeprav so moji spomini na družino Lorenz skromni, so bogatejši spomini na Lorenčevo hišo, saj sovpadajo s spomini na zgodnje otroštvo in so zato preprosto lepi. Takšna, namreč pravljичno lepa, se mi je zdela hiša, pa vrt, lipa na vrtu, še križišče in ves promet z njim ... skratka, vse je bilo v otroških očeh neznansko privlačno. Takšni pa ostajajo v tančico pozabe zaviti in z otroško domišljijo obogateni tudi moji spomini na javorniško družino Lorenz.

Rina Klinar

Marjan Stare, igralec, režiser, novinar, pesnik, slikar

Marjan Stare se je rodil maja leta 1932 na Koroški Beli. Istega leta se je družina preselila v lastno hišo na Slovenskem Javorniku, kjer je odraščal na Borovljah. Tu sta bila doma njegova prijatelja, pozneje znana slikar Jaka Torkar in pisatelj Zdravko Slamnik, bolj znan kot Pavle Zidar. Planinškov Marjanček, kot so ga poznali, je skupaj z dve leti starejšim bratom Brankom pel tudi v javorniškem otroškem pevskem zboru Gorenjski slavček, ki ga je vodil stari oče znanih članov tria Lorenz Primoža, Tomaža in Matije.

Po jeseniški gimnaziji je bila Marjanova skrita želja študij igralstva, a se mu ni uresničila, zato je odšel študirat slavistiko. A se je preizkusil kot igralec in režiser v gledališču na Jesenicah, kjer je pustil neizbrisne sledi. V 50 letih, kot so zapisali v zborniku Gledališča Toneta Čufarja Jesenice leta 1995, je nastopil 501 krat v 49 vlogah, devetkrat se je preizkusil kot režiser. Tri leta je učil na jeseniški gimnaziji, delal v knjižnici v železarni, leta 1960 je začel delati na TV Slovenija, kjer je bil tri